

ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 161 - MAIG 1994 - PREU: 150 PTA

"Les mans, una eina de comunicació". De l'exposició HOSPITALÀRIES CERÀMIQUES HOSPITALÀRIES d'**Elisenda Pipió i Gelabert** (Hospital General de Palma, març de 1994).

EDITORIAL

L'AIGUA QUE BEVEM

A l'escola ens ensenyaren que l'aigua és un element líquid que, entre d'altres qualitats, es distingeix per esser "incolòr, inodor i insípid" (això, per descomptat, ens ho ensenyaren en castellà, però aquest detall ara no fa al cas). I resulta que, quan obrim l'aixeta -estic pensant en Ciutat-, ens surt un líquid que teòricament és aigua i teòricament potable; ara bé, bastant incolòr sí que ho és; inodor, ja no tant; i d'insípid, res de res: ben saborós i amb un pic de sal convenientment destacat. I un arriba a la conclusió que o bé ens enganaren els mestres i els llibres de text quan li atribuïen aquelles propietats o ens enganen ara quan ens diuen que allò és aigua.

Inclús ens trobam amb un contrasentit: hi ha una professió nova que és la de catadors -un castellanisme nefand, com tots- d'aigua. Els tastavins són uns espècimens lògics perquè el vi s'ha de valorar pel color, l'aroma, el sabor, l'acidesa, la nitidesa, etc. etc., s'ha de valorar el seu "bouquet". Hi ha també tastadors d'oli, i es comprèn perquè també té uns atributs que s'han d'avaluar. Traslladar la professió al terreny de l'aigua sembla que no té massa sentit si realment és (transcrivim d'un diccionari) "inodora, insípida, incolòr en petites quantitats i verdosa en masses grans". Qualsevol diria que això dels tastaaigües -o com es diguin- és una presa de pèl. El que no sabem és si són capaços d'identificar la collita que correspon a cada botella: collita del 82, del 89...

I a Algaida, quina aigua bevem? Encara hi ha molta gent que té la seva cisterna i beu aigua de la seva "collita". N'hi ha que l'han feta analitzar amb resultats positius i satisfactoris: falta clorar-la una mica i res més; altres no l'han analitzada mai i la beuen sense cap escrúpol ni prevenció, una conducta no gens recomanable; i altres que han fet les corresponents anàlisis s'han trobat que no és potable, ni sanitàriament tolerable, ni tan sols recuperable: té tanta porqueria que no es pot beure de cap de les maneres sense posar en greu perill la salut. I és que les filtracions entre els femers i clots negres i les cisternes -moltes vegades estan a prop- són gairebé inevitables, amb el perill que això comporta. Cal, per tant, controlar l'aigua que bevem i desitjar que aviat es posi en funcionament la xarxa de clavegueram que, sens dubte, disminuirà el risc de contaminació de l'aigua de les cisternes.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida

Revista mensual. D.L.P.M. 495/80

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Imprimeix: TIRRENA, S.A. TEL. 56 52 12

ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet

Administra: Directiva de l'Obra Cultural

Mecanografien: Mireia Mulet i Guillem Vanrell

Col·laboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet, Catalina Martorell, Jaume Jaume.

calaix de sastre

OFICI DE CÍNICS

A vegades, la casualitat ens proporciona anècdotes fantàstiques. Feia només una estona que havia llegit, entre la pertinent relació de novetats editorials, la publicació de *El libro rojo de la publicidad*, quan, carretera enllà, he fitat una tanca publicitària: "Evita el foc; hi ha molt en joc!", ens adverteix el Govern Balear. Mirau-los, si ho són, bons aprenents, aquests bergants, he pensat; ja l'han llegit, el llibre. I he imaginat el rètol que, allà pel mes d'octubre, podria posar cloenda adequada a la campanya: "Ho veis? Ja vos havíem avisat! Dolents, més que dolents!", la renyada, acompanyant una fotografia d'una qualsevol dels centenars de quarterades boscanes que - i voldria equivocar-me - quedaran socarrimades després de l'estiu.

No deu haver-hi sector on la incompetència dels governants sigui més evident que en el tema dels incendis forestals. Governants, ves per on quin mostrar, de tot pelatge i condició. El PSOE, que comanda al País Valencià, CiU, a Catalunya, i el PP, els galls del nostre galliner, pugnen any rera any per posar-se al capdamunt de l'estadística desoladora. Després del desastre, també representen, els diversos consellers i directors generals de cada territori, la mateixa comèdia: Que si els ciutadans som uns irresponsables -i no hi ha dubte que alguns sí que ho són. Que si no s'hi pot fer res, amb els pocs recursos de què disposam. Que si han coincidit unes condicions climàtiques extraordinàriament adverses. Que si això i allò altre...

Res. Llàgrimes de cocodril. Cinisme professional. Si una desgràcia passa cada vint o trenta anys, si que pot esser qualificada de catàstrofe imprevisible, en la qual potser hagin confluït circumstàncies accidentals molt terribles. Però si la desgràcia es repeteix tossudament un any i un altre, més encara, es

repeteix un parell de vegades cada any, aquí ja no hi ha tal imprevist: el que hi ha és una desídia, un passotisme, una ineptitud, de qui ha d'adoptar les mesures necessàries per evitar les calamitats. Plou poc. I n'hi ha més d'un tocat del boll. Molt bé. Això ho sap tothom; ara, els governants que governin.

Que falten recursos, és evident. Ho diu la realitat, l'escola de la vida, dia a dia. I ho diuen, sense empegueir-se gens ni mica, els qui tenen l'obligació de proveir-los, els recursos. Falten vigilants, falta personal que controli i netegi el bosc. Falten bombers i mitjans tècnics moderns. Ells saben, si volen, d'on han de sortir els diners necessaris per a les dotacions pertinents. I si no ho saben, aprofit per dir-los-ho: que cobrin menys dietes; que cobrin mensualitats més normals; que no tudin els recursos en campanyes institucionals innobles, ni amb subvencions immorals; que prescindixin d'assessors innecessaris i altre personal *enxufat*... Les campanyes de conscienciació són necessàries. Tothom ha d'assumir el seu grau de responsabilitat en els afers col·lectius. Però, abans que els governants compleixin amb un mínim d'eficàcia el seu deure, voler passar la culpabilitat de les desgràcies als ciutadans és una demostració immensa de poca vergonya.

El juny de 1975, el poeta campaner Damià Huguet tancava un dels capítols del seu impactant Ofici de sords amb aquests versos:

Evidentment /sobra retòrica / i dictadura.

M'he permès la llicència d'actualitzar-los a maig de 1994:

Evidentment / sobra retòrica / i caradura.

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

Cada any, quan ha passat la festa de La Pau, sentim el mateix comentari: sembla com si ningú fes feina, aquest dia. Devers les 9 del matí a Plaça no hi ha casi ningú; però devers les 10 hi ha tot el poble. N'hi ha que troben que el concurs de carrosses surt car a l'Ajuntament, però és el que més estira la gent, i gràcies a les carrosses tothom es concentra a Plaça per partir a peu cap a Castellitx. Del que hem sentit una sèrie de comentaris negatius és del Certamen Literari. Està demostrat que els algaidins que van a La Pau tenen el costum de dinar d'hora, i devers la una del migdia comencen a cercar lloc davall una alzina; enguany, mentre el Certamen s'estava fent, foren més de mitja dotzena els joves que entraren a demanar a sa mare la panada per anar a dinar.

I un altre comentari que sentirem, i aquest ja és més "profund", referent al Certamen és el fet que es repeteixen molt els guanyadors. Això ha passat en anys anteriors, no és res de nou, però enguany ha tornat a succeir, i la gent ho ha comentat. Ara bé, al davant d'aquesta festa literària hi ha gent de coneixement, entre la Comissió Organitzadora i el Jurat, que segurament han vist el problema (si és que això és un problema) i el solucionaran (si és que té solució).

El futbol a Algaida fa un parell d'anys pareixia que havia de desaparèixer, però enguany va més bé del que ningú s'esperava. Quan deim això pensam en l'equip dels grans, que du una bona temporada, però l'ambient que hi ha hagut entre els equips més joves és el que ha fet que els aficionats tornassin anar al Porrassar els diumenges horabaixa. Però sentirem un comentari que la Junta Directiva hauria de tenir en compte per l'any qui ve: qualche diumenge no hem sabut que hi havia futbol a Algaida fins al vespre, i és que abans qualcú es preocupava de posar una o dues pissarres a Plaça, i en veure-la ja sabíem que hi havia partit. Pot semblar una tonteria, però hi ha gent que ho agrairà.

Ja hem dit altres vegades que el sentit musical a Algaida ha crescut molt en uns anys: la prova han estat els dos concerts de Primavera de la Banda i de l'Orfeó: no és que l'església estàs replena, però hi havia molta gent a tots dos; i la gent escolta atentament les interpretacions, no com abans en què es feia difícil sentir-ho bé degut a les entrades i sortides de gent, o al.lots que ploraven...

Fa una temporada, una molt llarga temporada, que un dels temes de moltes converses és l'aigua canalitzada del poble. I ara, a més del tema d'aigua pròpiament, hem sentit molts de comentaris sobre els rebuts d'aigua: hi ha gent que encara no té ni comptador i ja ha pagat el rebut. El que ja ha notat tothom és que, tant si empleen aigua com si no n'empleen, han de pagar unes quotes fixes.

Però els que estan apurats, ben apurats pel que hem sentit, són els del carrer de Palma i Quarterada: els clots i la pols els fan estar d'una mala llet que és massa. Però, a més a més, no saben quan podran tenir aigua d'una manera "normal". És el que diu la gent: estaven mal avesats.

I ara ja se'n queixen també els pineros, de síquies i pols i renou de màquines. El que sentirem a un pinero, per cert bastant empenyat, ja seria massa: Diuen que quan tinguin les tuberïes a baix del poble, devers la Font, no saben cap a on han de seguir. No hi ha res decidit, encara, sobre cap a on han de dur les aigües brutes. Això és el que diuen. Confiem tots, sobretot els pineros, que aquest sigui un d'aquests rumors absurds que de tant en tant sentim pel poble.

I a Randa... El tema aigües netes i brutes està ja en marxa, però encara els preocupa als randinos la contaminació de la font i la circulació, que sembla un problema sense solució.

Ja comença a fer calor, el temps és primaveral, i ja es nota per Plaça, sobretot els capvespres, en què molta gent ja seu a la fresca. Ja veureu com el mes qui ve tornarem a parlar, com l'any passat i l'altre i l'altre, de renous de motos i motoretos i cotxes fent carreres i "brusques" pel poble, amb les molèsties i perills que comporten. Ara veurem si qualcú hi posarà remei...

De sopars i dinars no en parlam gaire, darrerament, però en sentim parlar, i molt, perquè se'n fan molts. També sentim, de tant en tant, qualcú que s'ha fet anàlisis i s'ha assustat, i vol començar a fer règim, però... mai ve bé començar el règim, sempre hi ha qualche vega que ens fa retrassar el començament.

UN SORD

MOVIMENT

DEMOGRÀFIC

Gabriel Vanrell Capellà.
Va morir dia 15 d'abril als
87 anys.

Magdalena Bibiloni Capellà.
Ens deixà dia 28 d'abril
als 95 anys.

Guillem Vanrell Mascaró.
Ens deixà dia 28 d'abril
a l'edat de 80 anys.

Antoni Andreu Gelabert.
Morí a Pina dia 11 d'abril
als 62 anys.

NAIXEMENTS

Cristina Leal Mulet, filla de Cecili i
Margalida. Va néixer dia 14 d'abril.

NOTÍCIES

PLUVIOMETRE

Seguim amb la mateixa tònica d'aquests mesos passats: poca aigua, molt poca aigua, i per acabar-ho d'arreglar ha fet molt de vent que ha eixugat el poc que ha plogut. En total s'han recollit 25'5 litres en unes quantes plogudetes. I el que sembla clar és que la sequera que ens espera aquest estiu ja no té remei: els mesos de maig i juny no solen ser molt plovers.

L'AJUNTAMENT INFORMA

OPERTURA DEL CENTRE DE SALUT DE LLUCMAJOR

A partir del dia 10 de Maig iniciarà la seva activitat el Centre de Salut de Lluçmajor, el qual realitzarà les seves activitats a tota la Zona Bàsica de Salut de Lluçmajor que comprèn els municipis de Lluçmajor i Algaida, a través de les següents unitats:

CENTRE DE SALUT DE LLUCMAJOR
UNITAT BÀSICA D'ALGAIDA
UNITAT BÀSICA DE PINA
UNITAT BÀSICA DE BADIA BLAVA

Això suposa una reforma en els serveis sanitaris de la zona que, actuant com un equip, atendran les necessitats sanitàries de la zona pensant en la malaltia i en mantenir la salut dels ciutadans.

També supose un augment dels recursos tant humans com de material. Per el municipi d'Algaida suposarà:

- CONSULTA DE PEDIATRIA I D'INFERMERIA PEDIÀTRICA
- DOTACIÓ D'UNA SEGONA INFERMERA
- INSTAURACIÓ DE LA CONSULTA D'INFERMERIA A ALGAIDA, PINA I RANDA

-GRÀCIES A LA COL·LABORACIÓ DE L'AJUNTAMENT, ES DISPOSARÀ DE PERSONAL ADMINISTRATIU QUE PERMETRÀ LA REALITZACIÓ DE CITA PRÈVIA TELEFÒNICA PER EVITAR ESPERES INNECESSÀRIES

- ATENCIÓ DIÀRIA D'INFERMERIA A PINA I RANDA
- MILLOR DOTACIÓ DE MATERIAL DE LES INSTALLACIONS
- CONSULTES DE MEDICINA DE CAPÇALERA I INFERMERIA EN HORARI DE MATÍ I HORABAIXA

Al mateix temps començarà a funcionar el PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA de Lluçmajor; aquest atendrà amb el mateix equip de la zona les urgències que es produeixin fora de les hores de consulta i suposa:

- UN METGE I UNA INFERMERA DE PRESÈNCIA FÍSICA LES 24 H DEL DIA
- DOTACIÓ DE MATERIAL I APARATAGE QUE PERMET UNA ATENCIÓ DE QUALITAT A LES URGÈNCIES

Per no esperar demani cita al seu metge cridant al telèfon

1 2 5 0 5 1

URGÈNCIES: AL P A C DE LLUCMAJOR CARRER ANTONI MAURA S N
O CRIDANT AL 0 6 1

PROPERAMENT REBREU INFORMACIÓ DETALLADA AL VOTRE DOMICILI MITJANÇANT UN TRIPTIC EDITAT PER L'INSALUD QUE DISTRIBUIRÀ L'AJUNTAMENT

El Govern Balear per Decret 26/94 de 24 de Febrer ha modificat la regulació de la concessió de SUBVENCIONS a la ACTUACIÓ DE REHABILITACIÓ D'HABITATGES.

§ ACTUACIONS PROTEGIBLES:

- A edificis o habitatges amb una antiguetat superior a 25 anys.
- Sempre que serveixin, o puguin reunir després de la rehabilitació, les condicions adequades d'habitabilitat.
- Que un mínim del 50% de la superfície útil estigui dedicada a habitatge.
- Que es conservin les façanes que donin a via pública.

§ QUANTIA DE LA SUBVENCIÓ.

A municipis inclosos al programa 5B U.T. consistirà en una d'aquestes possibilitats:

- Rebixa de 4'75 punts a l'interés del presteq que s'hagi de formalitzar.
- Abonament directe d'un 25% del pressupost protegible.

§ PRESSUPOST PROTEGIBLE.

- Fins a un 60% del mòdul ponderat¹ en relació inversa i decreixent a la superfície útil de l'edifici.

§ DOCUMENTACIÓ.

- Pressupost detallat de les obres firmat pel constructor.
- Plànols a escala amb indicació de l'ús de cada peça (en el seu cas de estat actual i estat definitiu).
- Projecte tècnic en el seu cas.
- Justificació documental de que l'edifici té més de 25 anys.
- Fotografia de l'edifici o l'habitatge.

(¹) = Se fixa anualment per m² construït.

AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA

Els components de l'AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA han col.laborat freqüentment amb la nostra revista. A partir d'aquest número, la col.laboració serà habitual i comptaran amb una plana -o les que calguin- per mostrar-nos les seves obres. Obrim aquesta secció amb una magnífica fotografia de Joan Capellà.

MALLORCA MISSIONERA

8 MAIG 1994

FACEM DEL MÓN
UNA FAMÍLIA

notes d'art

"Esculturas? Cuatro chorradas!", ens contestà el porter del Hospital General de Palma, en demanar-li cap a on havíem d'adreçar les nostres passes per trobar-nos amb l'exposició HOSPITALÀRIES CERÀMIQUES HOSPITALÀRIES de n'Elisenda Pipió i Gelabert. Ben segur que el porter, per obtenir el seu honrat lloc de feina, no va haver de superar cap examen de sensibilitat ni de respecte. Una malaltia -i les seves circumstàncies: anestèsia, operació, convalescència- és tot un món de vivències, de sensacions, de viatges cap a la incertesa, un món personal de la pròpia malalta, però desconegut de tothom...sobretot per al porter de l'hospital. Aquest món d'experiències és el que n'Elisenda ha volgut expressar amb les seves escultures, un autèntic llibre autobiogràfic esdevingut pedra. L'exposició constava de tres parts, de títol ben explícit: "La postura canviant" descriu el procés a través del qual la malalta es va incorporant dins el llit; "Les mans, eines de comunicació", recurs obligat de qui no té esma ni per parlar, i "El forat negre de la inconsciència", traducció plàstica del record de l'anestèsia. Quatre anys ha necessitat n'Elisenda per plasmar en formes escultòriques la seva estada hospitalària. No sé si les fotografies que il·lustren aquesta plana i les portades de la revista -dues, aquest mes- poden transmetre tot allò que n'Elisenda diu a través de les seves formes. Hi ha coses que els ulls les han de veure directament, sense intermediaris.

Miquel Serra i Roig

ELEMENTS CULINARIS

(n'hi ha per sucar-hi pa!)

- Quines coses passen!
- I tant, madò Pixeri, i tant!
- Ja m'ho deia el meu cosí de Llubí: tots són iguals!
- Idò, tots, tots!!
- Ummmmm... Però segons com, no ho pareixen.
- Amb el temps, s'hi tornen.
- S'ha de sebre tractar-los amb cura, i un poquet de fonoll.
- Fonoll?
- Sí, per cuinar-los.
- Cuinar-los?
- I que no xerram dels caragols?
- Bavosos, sí que ho són.
- Déu meu!

VATCARAGOL

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

Activitats del mes de maig.

Excursió: Diumenge dia 8, excursió al Puig Roig. Si ho recordau, el mes passat també anunciàvem aquesta mateixa excursió, però com que va fer mal temps no la poguérem realitzar (la vam haver de canviar per la del Pas de la Línia). Confiam que aquesta vegada faci bon temps. Sortida a les 8'30 de Plaça. Apunteu-vos a Jerònia Cañellas.

Trobada: Dissabte dia 21, trobada-sopar del grup excursionista de l'Obra Cultural d'Algaida i el de l'Agrupació Cultural Porreres, organitzada pel grup porrerenc a Montission de Porreres. Sortida a les 19'00 de Plaça. Apunteu-vos a Jerònia Cañellas.

Fira del Llibre: Diumenge dia 22, venda de llibres a Sa Plaça a partir de les 11'30. Comprau-vos llibres en català. Vos recomanem:

NOVEL·LA

Sense malícia.

Olga Xirinacs. Ed. 62.

(Premi Ciutat de Palma de novel·la 1993)

Ulleres de sol.

Maria Barbal. Ed. La Magrana.

Dins el darrer blau.

Carme Riera. Ed. Destino.

L'últim muetzí.

Rafael Escobar. Ed. 3 i 4.

La salvatge.

Isabel Clara Simó. Ed. Columna.

El violí d'Auschwitz.

Ma. Àngels Anglada. Ed. Columna.

Lluna creixent sobre el Tàmesi.

Gabriel Janer Manila. Ed. Columna.

ASSAIG

Des de la trona...

Miquel Porta Perales. Ed. Laertes.

Contra el nacionalisme espanyol.

Recopilació de textos de Joan Fuster. Ed. Curial.

La utopia necessària.

Toni Mollà. Ed. Bromera. El Mèdol.

La mirada de Narcís.

Anna Papiol. Ed. 3 i 4.

Parlem del català.

Oriol Camps. Ed. Empúries.

Educar els fills, cada dia més difícil

Lluís Folch i Camara. Ed. Eumo.

JUVENILS I INFANTILS

La venjança dels criptosaures.

Joan Pla. Ed. Bromera.

Una escola blanca que s'obri i mai no es tanca.

Vicent Pardo. Ed. Bromera.

Tinta fresca.

Recull de contes escrits per joves.

Ed. 3 i 4.

El mar dels naufragis.

Salvador Comelles. Ed. La Galera.

Amanida de bruixes.

Rosa Serrano. Ed. La Magrana.

Cor de roure.

Emili Teixidor. Ed. Cruïlla.

POESIA

Vedat.

Albert Roig. Ed. Proa.

Roda de solituds.

Vicent Coll. Ed. 3 i 4.

L'N-340.

Adam Mañé. Ed. 62.

I un llarg etcètera.

Les nostres plantes

sa mata

També anomenat *llentiscle*, *mata llentisclera* o, simplement, *mata*, aquest arbust és una de les espècies més importants i més característiques que formen l'estrat arbustiu dels boscos mediterranis. Creix tant a la costa com a l'interior, sobretot a les garrigues resultants de la destrucció dels alzinars. A Algaida es troba per tots els pinars i garrigues i a parets de camins i finques guanyats, amb l'esforç del pagès, al pinar.

La mata, *Pistacia lentiscus* L., *pistacia* del nom àrab de la planta pistacia, *lentiscus* del llatí lentiscere, ser aferradís, viscos. És una de les dues espècies del gènere *Pistacia* que es troben a Mallorca, de la família de les **anacardiàcies**. És un arbust que pot créixer fins a un parell de metres d'altura, i tal vegada més, excepcionalment, fins a formar un arbre, *mata mosquera*, formant una soca gruixada de color gris la fusta de la qual és molt dura i s'usa en ebanisteria, marqueteria i torneria. L'escorça de les branques joves té color vermellós, que després torna grisa. És un arbust perennifoli les fulles del qual són compostes, les fulles noves que rebroten a la primavera són més tendres i més clares que les dels anys anteriors. Floreix els mesos d'abril i maig, formant dos tipus de flors: masculines, sense pètals i amb cinc estams vermellosos i les femenines que després, durant la tardor, donen lloc al fruit, petit com un pèsol, primer verdós, després vermell i, finalment, negre.

De les utilitats que hom se n'ha servit, cal destacar, antigament a les sitges, la llenya de mata per fer carbó; dels fruits, del llentiscle, els pagesos n'extreien un oli pels llums de cruia.

La resina de la mata és rica en una substància anomenada màstic, que a part de ser usada en la fabricació de vernís, té altres propietats pel fet de contenir un compost químic, el taní, substància

astrigent (que restreny els teixits orgànics) que és emprada en adoberia, per la seva capacitat de convertir la pell dels animals en cuir. A les illes gregues, especialment a l'illa de Quios, la mata es cultiva per aquesta resina de la qual n'extreuen el màstic com a aditiu de licors, perfums, confitures i goma emprada com a masticori.

Dioscòrides Pedani (s I), metge grec, autor de *De Materia Medica*, un recull de 600 plantes i n'explica les seves propietats medicinals, diu de la mata, que la seva resina serveix per confortar l'estómac i aturar les diarrees, mastegada dona bon olor a la boca i reforça les genives.

Hi ha la creença popular que si, en un dia de molta calor, un conserva unes fulles de mata entre els llavis mentres camina, es trobarà refrescat. Per ventura això ve de l'olor resinosa tan agradable que es desprèn de la planta a l'estiu.

A la toponímia local aquest arbust dona nom a les possessions de Sa Mata Nova i Sa Mata Vella, relacionades amb la llegenda de *Sa Mata Escrita*, una mata on en cada fulla s'hi llegeix escrit amb caràcters orientals el nom de Déu, prodigi d'origen miraculós relacionat amb els treballs científics i apostòlics de Ramon Llull durant la seva estada a la muntanya de Randa, i que **Costa i Llobera** recull al seu poema "*Sa Mata Escrita del Puig de Randa*":

Aquí Llull se féu savi per miracle;
i si sa cova, rústic tabernacle,
li destruí l'enveja en eix Tabor,
penyora i símbol d'aquell alt prodigi,
per al poble conserva son prestigi
la *mata escrita* amb renaixent vigor.

Arbust estrany! En cada nova fulla,
com en les que li cauen per despulla,
té marcats uns caràcters desiguals;
lletres pareixen d'escriptura ignota,
i es diu que un savi clarament hi nota
lo nom de Déu en mots orientals.

Aquesta és, diuen, la mata llegendària de Ramon Llull. Creix vora un marge, esboldregat per la força de la planta, situat entre les cases de la possessió Sa Mata Vella i els primers costers del Puig d'En Bord.

La llegenda continua dient que gent descreguda i enemiga de la fe ha arrencat, cremat i destruït moltes vegades aquesta mata i sempre ha rebrotat, cada vegada amb més vigor i força. Això ho agafa **Costa i Llobera** per acabar el seu poema amb uns versos plens de força i simbolisme, on el rebrotament de la mata és un referent clar de la recuperació de llengua i literatura catalanes durant el període de la **Renaixença**:

Tals glòries representa aquella mata.
Per això, en dies de memòria ingrata,
fou arrancada pel mateix furor
que contra Llull movia tanta guerra...
L'arrancaren d'arrel; més de la terra
la mata ha rebrotat amb nou vigor.

JAUME JAUME I OLIVER

A Madrid, una altra vegada tornàrem declarar i després de passar-hi un parell de dies, amb autocar em dugueren fins a València, on tenia la seu el govern republicà. A València vaig trobar un cunyat meu, un gran company, que era guàrdia d'assalt. Va ser ell, el que em va demanar si jo també volia fer de guàrdia d'assalt.

Anàrem a comandància i enllestirem tots els papers, tot això passava més o manco el mes de Juny de 1937.

I després ja vinguéreu cap a Mallorca?

No, de València vaig anar a Benicàssim, a la província de Castelló, on vaig fer la instrucció. Un mes després quan ja estava format, una cinquantena de guàrdies d'assalt partírem cap a Madrid. Jo estava destinat a un quarter situat a 100 pases de l'actual Congrés dels Diputats, molt a prop del Banc d'Espanya, al carrer Alcalà.

Pero jo tenia la meva germana i el meu cunyat a València, i vaig demanar per tornar-hi. Allà (a València) em destinaren a un grup que es dedicava a fer guàrdies per la ciutat: bancs, port, ... I també, tinguérem temps d'anar a lluitar al front, a primera línia a Castelló.

I en acabar el moviment, què féreu?

Ens entregàrem, després de passar dos dies, més de 200 persones, dins un local com això de gran (es refereix a la seva casa), ens dugueren a un camp de concentració, a la província de València, on estàrem 3 setmanes; vivíem a l'aire lliure, i per "ranxo" ens donaven galletes, fetes a l'any ú, i una llauneta de sardines per dia.

Després ens dugueren a Salinas de Medinaceli (Sòria) i d'allà una altra vegada a València. I després, ja vaig venir cap a Mallorca.

I a l'arribada a Mallorca, què vos va passar?

Vaig passar el primer dia per ca nostra; durant un parell d'anys, només havien tingut notícies meves a través de la Creu Roja i de la meva germana que estava a València.

Llavors em vaig presentar al quarter de la Guàrdia Civil d'Algaida, i d'allà cap a Illetes, on vaig estar tancat dos anys, fins que em feren el judici: em condemnaren a 20 anys.

Confirmada la sentència em translladaren a la presó provincial, aquí on ara és el mercat de l'Olivar.

En total, vaig estar tancat: 3 anys, 11 mesos i 29 dies.

Quina relació tinguéreu amb en Pere Capellà?

A Pere Capellà, l'amollaren el mateix dia que jo, no vaig tenir molta relació amb ell; per Madrid ens vàrem topar un parell de vegades.

Jo tenia moltes ganes de conèixer el seu fill i fa un parell d'anys quan feren fill il·lustre d'Algaida en Pere Capellà, el me varen presentar i durant la conversació va sortir el tema de la Guerra Civil. En Llorenç Capellà em va demanar què era jo en aquell temps, i li vaig respondre: guàrdia d'assalt, em preguntà si cobrava per aquella feina, perquè l'Estat havia reconegut els càrrecs de l'exèrcit republicà. Arreglàrem els papers, i ara fa dos mesos que vaig cobrar per primera vegada.

Hem arribar a port, l'amo en Guillem Basseta aprofita per mostrar-me fotografies seves vestit amb l'uniforme de guàrdia d'assalt, i per comentar-me que recorda encara molt bé aquells fets, però que és incapaç de recordar de què va dinar ahir.

BIEL SASTRE

UNA XERRADETA AMB...

L'amo en GUILLEM BASSETA

Aquesta vegada la xerradeta d'ES SAIG travessarà un territori històric. El protagonista, l'encarregat de guiar-nos per ell, és l'amo en Guillem Basseta (així vol ell que l'anomenen).

El punt de partida són els dies que envoltaren el 18 de Juliol de 1936.

Dia 18 de Juliol de 1936 jo era un jove de 21 anys, treballador, alegre, em divertia amb els amics, de política no en sabia res. Va arribar el 18 de Juliol: el cop d'estat. Poques setmanes després, a Mallorca hi va haver un desembarc; el mateix dia del desembarc, jo anava amb bicicleta cap a ca-nostre a dinar, davant l'església un cotxe ple d'escopeters em va aturar; em dugueren a la Casa de la Vila i em tancaren fins a la una o dues de la matinada, mai no he sabut qui em va fer amollar. A partir del dia següent, tenia l'obligació de presentar-me cada horabaixa a les 8 al Quarter de la Guàrdia Civil.

Això, ho vaig fer fins el dia de Santa Catalina del mateix any, després em cridaren a files, i em feren "soldat del caudillo", del General Franco, i em destinaren a Campos.

Sempre vàreu estar a Campos?

No, hi estàrem fins el 18 d'Abril i durant tot aquest temps em consideraren com una ovella negra.

després embarcàren cap a Sevilla; cada vegada que per la televisió mostren la Giralda, record l'arribada a la ciutat. En

tren anàrem fins a Guadalajara, còcretament a un poble: Espinosa de Henares. I aquí ens dugueren a primera línia, al front. Tot això era zona nacional. Anàrem a rellevar el batalló anomenat de san Quintín de Navarra.

Un vespre que fèiem guàrdia, mentre avançàvem d'un clot a un altre, ens equivocàrem, i en lloc d'anar cap a la nostra banda ho férem cap a l'altra. La qüestió és que el matí ens trobàrem amb els rojos.

Quina va ser la reacció dels soldats de l'altre bàndol?

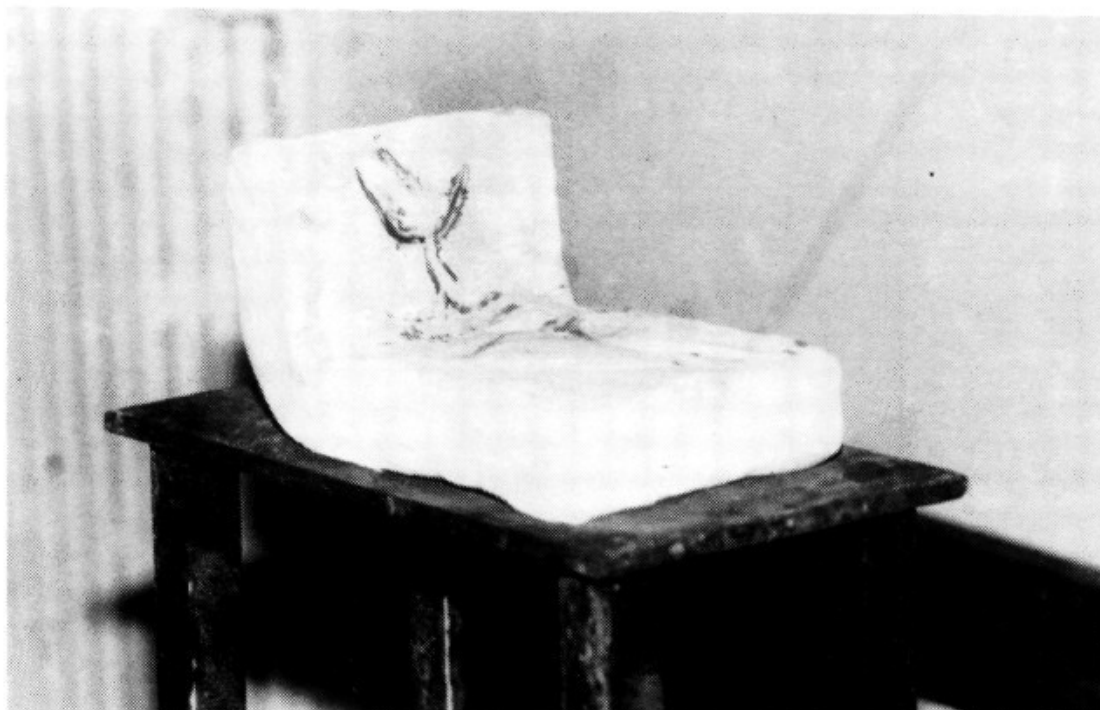
Noltros anàvem vestits amb l'uniforme de la zona nacional, i aquella gent ens recolliren i ens dugueren a la ciutat de Guadalajara, on prengueren declaració de tot el que sabíem sobre la zona nacional. (l'amo en Guillem, un altre soldat i un caporal eivissenc, que eren els tres que havien arribat a la zona republicana, són traslladats a Madrid).

ES SAIG

monogràfic n. 7

Algaida, maig 1994

"La postura canviant" (fragment). Exposició HOSPITALÀRIES CERAMIQUES HOSPITALÀRIES d'Elisenda Pipió i Gelabert (Hospital General de Palma, març de 1994).

Amb aquest monogràfic, us proposam un viatge. Millor dit, us el proposen els guanyadors del CERTAMEN CASTELLITX 1994. És un viatge literari, i recordau que per viatjar només cal tenir ben obertes les finestrelles del sentiment, però ben closos els ressorts de la impaciència.

El jurat, integrat per Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà, concedeix els següents guardons:

-Premi de Poesia 1994:

Aladern. Lema: "I passaré les tardes, si torna la tristesa, / buidant calaixos plens de dirés-que-t'estim" Miquel Àngel Riera: El pis de la badia. Autor: **Antoni Xumet Rosselló**.

-Premi de Narració 1994:

Diàlegs davant les flames de la foguera. Autor: **Ramon Lluís González Reverter**.

-Premi de Poesia Popular (Glosat) 1994:

Ja n'hi ha prou, de passar fam!. Lema: Menjues de tota casta. Autor: **Pere Bru Serrano i Darder**.

DIALEGS DAVANT LES FLAMES DE LA FOGUERA

Ramon Lluís González Reverter

16 de Març de 1244. La tragèdia que s'acostava no atemoriria els valerosos defensors de la fortalesa de Montségur, darrer refugi dels càtars o albigesos. Milers d'homes reclutats per tota Europa i sota les ordres de la noblesa francesa estaven disposats a arrasar l'últim bastió d'aquells obstinats heretges; a combatre a "sang i foc" la ciutadella, abrasant en la foguera els seus ocupants com d'altres croats havien fet cinc anys enrera a Mont-Aimé amb cent-vuitanta persones que van preferir "morir cremats abans que abjurar". Acabarien així amb la infesta plaga que s'havia estès per països i regions com Bulgària, Albània, Flandes, Baviera, Lombardia, Catalunya, Languedoc i Occitània, i que només gràcies a la repressió iniciada al 1198 pel Papa Innocenci III, i a la posterior croada de 1208, havia pogut ser aturada. Des d'aleshores, la Inquisició va actuar severament contra qualsevol adepte o propagador de l'heretgia. La prova de tan cruel persecució la va donar l'abat Arnaud Amalric, legat papal, poc abans de l'assalt a la ciutat francesa de Béziers, el 22 de Juliol de 1209, quan, en observar la preocupació dels cavallers croats davant la disjuntiva de com distiguir entre càtars i catòlics, els va dir: "mateu-los a tots, que el cel Déu sabrà reconèixer els seus". Dos-cents mils soldats de fortuna, complint les ordres rebudes, van assaltar la ciutat tot violant, assassinant, saquejant i incendiant sense contemplacions. No hi va haver cap supervivent dels seus seixanta mil habitants. Tot seguit, Béziers amb els carrers plens de cadàvers, va ésser purificada pel foc. Amalric, cap de l'exèrcit croat, en una carta va escriure a Innocenci III: "Els nostres no respecten rang, sexe, o edat. La venjança divina ha estat meravellosa".

Però allí, entre els murs de Montségur una comunitat de dos-cents creients i els seus prefectes resistien el setge des de feia nou mesos, fidels a les seves creences i fermes en les seves conviccions, malgrat que el destí semblava haver-los girat les espatlles. Les penalitats sofertes per l'escassetat d'aigua i d'aliments durant un període tant llarg tornaven la situació insostenible. Les inhumanes condicions els van decidir a redir-se després que el temple de Montségur hagués estat, durant dotze anys, centre de pelegrinatge i símbol de la resistència albigesa contra l'Església Catòlica i els exèrcits invasors de França. Aquell tràgic dia representà el final de les llibertats occitanes.

-Creus que aquests cretges suportaran molt encara? -va preguntar un soldat franc de l'exèrcit del Duc

de Borgonya al seu company d'armes durant el setge de la ciutadella.

- És ja un veritable miracle que aquesta gent encara resisteixi. Però ben pensat potser encara és millor morir de fam que morir en la foguera -li va contestar mentre contemplava la fortalesa que s'aixecava dasafiant i inexpugnable sobre un promontori rocallós i escarpant, amb la bandera vermella de la rosa-creu groga onejant sobre els merlets del castell.

- Què saps dels "homes bons" com els diuen alguns?

- Poca cosa, com gairebé tothom. Son una secta heretge que es divideixen en prefectes i creients, que defensen l'existència del bé i del mal, que justifiquen el suïcidi i rebutgen les jerarquies eclesiàstiques, els sagraments i el culte a les imatges. Pretenen la "endura", és a dir, la puresa de costums i la senzillesa de vida. La qual cosa els proporciona prou èxit entre la xusma. Sí, el populatxo els dona bona acollida per la seva doctrina igualitària i les seves crítiques a la possessió de béns per l'Església Catòlica. El seu exemple d'ascetisme capta l'admiració dels occitans. Caritat, humilitat, dignitat i puresa d'esperit són algunes de les seves qualitats, que en conjunt els reporten les simpaties populars i la protecció de molt senyors feudals... i també de certs nobles.

- No m'estranya que predicant aquestes idees tinguin tanta difusió i que la pròpia Església, defensant els seus interessos, els consideri heretges i tracti d'exterminar-los amb les croades.

- Has d'anar amb compte amb les teves paraules, Bernat. Amb aquests comentaris t'hi jugues la pell.

- Ho sento molt. Tens raó -es va disculpar el soldat a qui la seva joventut havia fet expressar lliurament i amb tot sinceritat la seva opinió sense reparar en les possibles conseqüències-. Procuraré ser més prudent d'ara endavant. Però, si et plau, conta'm més coses dels càtars.

- D'acord, però has de prometre'm que aprendràs a controlar la teva llengua -afegí el veterà soldat, que observant l'aflicció del seu company es decidí a continuar-. Conviuen en comunitats que fan a la vegada de seminaris i de tallers artesans. Preguen constantment i practiquen estranys rituals. Fins i tot, es diu que tenen una tècnica secreta que els permet separar l'ànima del cos i després tornar a la vida. A més a més, tenen prohibit jurar en fals, la mentida i matar persones o animals encara que sigui en legítima defensa.

- Si són tant pacífics, per què lluiten com a veritables dimonis?

- Alguns d'ells realitzen un pacte anomenat "convivenza" que els permet combatre. Queden dispensats temporalment de les seves normes. Més tard reben el perdó del seus pecats. El cert és que malgrat el seu codi de conducta no admet la violència, ens ha donat feina en diverses ciutats, sobre tot a Tolosa on, en ser reconquerida pel comte Ramon VI el 1218 va morir Simó de Montfort amb el cap esclafat per una pedra i també el seu germà Guiu. Afortunadament per a França, el rei Pere d'Aragó havia mort cinc anys abans a Muret. Efectivament, la mort de Pere I de Catalunya i II d'Aragó el 12 de Setembre a les portes de Muret, va suposar la derrota de les tropes catalanes i la seva retirada final d'Occitània, amb importants conseqüències polítiques posteriors com la definitiva renúncia de la corona d'Aragó als territoris del nord dels Pirineus, malgrat que Catalunya estava íntimament emparentada amb el Lleugadoc per llaços de cultura i llengua. Més tard, aquesta renúncia seria ratificada al tractat de Corbeil en 1258 pel nou rei d'Aragó Jaume I.

Al capvespre, entre els murs de Montségur, propietat d'Esclarmonda de Foix, esposa de Jordà III vescomte de Gimoés i baró de Terrida, l'escena que es desenvolupava al pati d'armes de la fortalesa resultava patètica i sublim al mateix temps. Després de recitar la pregària del "pater", el bisbe va anar administrant el "consolamentum" a tots els membres de la comunitat posats de genolls. La pal·lidesa d'aquella gent denunciava la frugalitat dels seus àpats, que gairebé no contenien aliments d'origen animal i que a més dejunaven amb pa i aigua tres dies cada setmana. Només una gran força espiritual els permetia continuar vivint. Començant per l'anciana Esclarmonda, el bisbe va anar imposant les seves mans una darrera l'altra pel perdó dels seus pecats. L'esmentat sagrament només es rebia quan un creient desitjava convertir-se en prefecte o en casos d'extrem perill per a una comunitat, com les presents circumstàncies recomanaven de fer-ho a Montségur. Dues-centes vegades van sonar les mateixes paraules: "Vols rebre el bateig espiritual, pel qual es donat l'Esperit Sant?".

En finalitzar, el bisbe alçà les seves mans vers el cel i esclamà:

- Jesucrist va fer aquest sant bateig de la imposició de les seves mans. L'Església de Déu l'ha mantingut des dels apòstols fins avui i ha arribat d'homes bons en homes bons fins aquí i ho farà fins a la fi del món.

Baixà els braços contemplant afligit el seu

desventurat poble. Per tal d'aixecar l'abatuda moral, va somriure amb solemne altruisme i pronuncià aquest sermó:

- Anomenem la croada contra els creients Guerra Santa quan mai no ha existit una lluita més ferotge i despiatada. Recordeu la matança dels germans de Béziers. Ens acusen d'heretgia per disimular els seus propòsits de conquesta... El nostre únic pecat és desitjar viure en pau, però tots saben que ni a França ni al Papa els interessa la nostra existència ja que volen apropiarse de les nostres terres. Jesús va venir per portar la llum a aquest món de tenebres, però l'home sempre corromp les seves ensenyances i confón la justícia amb l'ambició. Els croats ens ofereixen l'absolució i la llibertat a canvi de renunciar a la nostra fe. I, com els germans de Mont-Aimé, els hem dit: "morir cremats abans que abjurar". Ells ens van ensenyar el camí i el seu martiri els ha portat vers l'Altíssim. Aquests nit afrontarem la foguera de la Inquisició, però no és una prova de dolor sinó d'estima a Déu. Per tot això, us demano que no guardeu rancúnia al vostres botxins, perquè abans de l'alba viurem eternament al paradís. Teniu fe i confieu en les meves paraules. Fills meus, anau amb Déu i que l'Esperit Sant ens assisteixi.

A continuació, els càtars es van retirar cap a les seves respectives vivendes, els edificis adossats a les muralles. Tothom devia acomiadar-se de la família i preparar-se pel darrer viatge. Després de la breu reunió amb el Consell dels prefectes del castell, Guillem de Montauban va arribar a la seva llar on l'esperava la seva esposa cosint tranquil·lament.

- Quines notícies portes? -preguntà-.

- No cap, Míriam. Però és millor no fer-se falses il·lusions ja que la nostra esperança va desaparèixer amb la mort del rei Pere a Muret i l'excomunió del comte Ramon VI.

- Per què aquesta gent mesquina, ansiosa de guerra, és enviada contra nosaltres pel Sant Pare? Per què ens persegueixen com a gossos rabiosos? Per què l'Església de Roma predica la pau entre els homes i, malgrat això, ens combat amb tota la força de les seves armes? Per què aquesta horda nascuda del dimoni i vinguda a tota Europa lluita amb les hosts del Pontifex contra un poble tan pacífic com el dels creients?

- No tinc resposta a les teves preguntes. Només puc dir-te que l'horda que ens assetja són llops disfressats de corders, xusma reclutada per a la guerra per imposar l'ambició de França i del Papa Innocenci IV. Desitgen la nostra terra i no s'aturaran fins anihilar-nos emprant tota mena de violències i crueltats. Però recorda les paraules de

Jesús: "Benaventurats els pacífics perquè seran anomenats fills de Déu i els perseguits perquè d'ells és el regne del cel"... Ningú no escapa a la justícia divina i els que a ferro maten a ferro moren. Simó de Montfort encapçalà la croada contra els creients i va morir amb el cap esclafat per una pedra llançada pels seus enemics. No, nosaltres no desobeïrem els sagrats manaments i acatarem la voluntat del Senyor, fins i tot en aquests moments anguniosos.

- Amén -manifestà Míriam de Minerva, la serenitat de la qual contrastava amb els exaltats ànims dels assetjadors.

- Hem de continuar mantenint la calma. Seguir donant exemple de fermesa i afrontar la mort amb el valor que ens caracteritza. No existeix major virtut que donar la vida com a prova d'amor a l'Altíssim. Ell premiarà el nostre sacrifici atorgant-nos la vida eterna i les nostres ànimes viuran per sempre als prats celestials.

- Em reconforta la fortalesa del teu esperit, Guillem. Només desitjo que la mort m'arribi al teu costat mentre prego al Senyor.

Guillem agafà la seva dona per les espatlles, l'abraçà i la va mirar fixament amb els ulls plens de llàgrimes.

- Sento molt haver de dir-t'ho, Míriam. El teu desitg no podrà fer-se realitat ja que he estat un dels elegits pel consell per a salvaguardar el tresor. De sobra saps que hauria preferit romandre aquí per compartir l'amarg pas que us espera, però els prefectes han decidit que quatre homes joves hi forts portin el Sagrat Calze a lloc segur, lluny d'aquestes terres, on encara existeixi la pau i puguem seguir predicant la doctrina de la nostra religió. No és cap deshonra de confessar-te que triaria morir amb tu, abans que continuar viu sabent que mai més tornaré a veure't. Sé que el cos és una cosa efímera i que només l'esperit és immortal, però crec que és l'hora de parlar-te de la inmensa felicitat que he sentit durant els anys del nostre matrimoni, compartint el pa i el formatge, les alegries i les tristesses, el goig i les desgràcies... I has estat una bona esposa i t'estic agraït, però he estat triat per a la missió pels prefectes i compliré amb el meu deure... encara que a disgust.

Resultarà menys suportable romandre sol al mon dels vius que morir a la pira amb la resta de la família creient. Però la glòria de Déu necessita d'algú que vulgui sacrificar-se amb el penós encàrrec de mantenir viva la fe, i encara que tu moris consumida pel foc, el teu record seguirà al meu cor fins que tronem a trobar-nos al Més Enllà. La seva comprensiva muller va obrir un armari i va treure un hàbit de llana negra amb caputxa que oferí al seu marit.

- És el meu regal d'acomiadament. Era una sorpresa -comentà ella sense reprotxes.

- Gràcies, estimada -va respondre Guillem abraçant-la amb afecte i tendresa-. La portaré allí on vagi.

- Com sortireu d'aquí?

- Ens enterrarem abans d'obrir les portes de la ciutadella. En la seva avidesa d'acabar aviat amb tots nosaltres, els croats no s'entretindran amb gaires registres. S'afanyaran a escorcollar les dependències del castell i correran a contemplar la patètica escena de la foguera. Els enganyarem fàcilment perquè ells no sospitaran cap estratagema. Mentre es diverteixen amb el martiri dels creients, nosaltres ens despenjarem per les parets de Montségur i emparats en la foscor de la nit ens allunyarem tan de pressa com puguem. Ens dirigirem vers Catalunya. Per sort el camí està ple d'amics. Ells ens proporcionaran recer i aliments.

- Sigueu prudents i no confieu en estranys.

- Som conscients de la nostra responsabilitat ja que el Sant Grial, la copa a la qual va beure Jesús a l'Últim Sopar, no ha de caure en mans enemigues, buscarem gent humil i de bon cor, persones dignes de guardar el més preciat tresor de la humanitat. Tard o d'hora trobarem qui de veritat mereixi l'honor de la seva custòdia. I ara, permet que m'acomia del nostre fill abans d'anar a amagar-me.

Montségur, el darrer reducte del catarisme, inexpugnable fortaleza de difícil accés situada sobre un promontori rocallós a uns mil metres d'altura, es va lliurar a Hugo d'Arcis, senescal de França, les tropes del qual no havien pogut conquerir el castell després de nou mesos de setge. Al pati d'armes els creients observaven immutables com els seus capturadors anaven encadenant-los per conduir-los a tots plegats vers una pira disposada en un prat no gaire llunyà.

Ramon, un adolescent de dotze anys, fill de Guillem de Montauban i de Míriam de Minerva, va contemplar en silenci les cadenes que els posaven els soldats frances.

- Per què ens persegueixen, mare? Potser la nostra religió és falsa?

- Ens diuen heretges i ens persegueixen per evitar que prediquem el dogma. Els catòlics ens anomenen càtars però com tan bons cristians com ells... o potser millors.

- Llavors, per què el Sant Pare tolera aquesta guerra contra nosaltres?

- Perquè defenem la senzillesa de la vida i des de la nostra pobresa critiquem els béns de l'Església catòlica -contestà Míriam acostumada als lúcids raonaments del seu fill.

Mentre una comitiva formada per dos-cents quinze creients, encapçalats per Esclarmonda de Foix i el bisbe albigès, sortien de Montségur entonant pregàries i càntics, Ramon es fixà en les creus dels soldats que els fustigaven i va preguntar de bell nou a la seva mare:

- Com és possible adorar l'instrument de tortura on va morir Jesús?

- L'Església de Roma presenta moltes contradiccions, fill meu. No fa gaire temps, el propi Sant Pare va criticar els costums antievangèlics de l'episcopat local i, tanmateix, ens combat a nosaltres sota l'acusació d'heretgia. Tot perquè som una amenaça. La nostra senzillesa de costums i respecte envers els altres, els fa témer que el catarisme es difongui pels seus territoris. Però ignoren el nostre valor davant el patiment, que perdonam les ofenses i que sabem morir amb dignitat encara que sigui martiritzats a la foguera. La mort ens allibera de la presó carnal i ens porta directament al cel. Recorda les ensenyances: "el món és el purgatori, un lloc de càstig i expiació que serveix de penitència per a l'ànima".

- Hem de morir necessàriament?

- No morirem, fill. Només ens desprendrem del nostre cos com ho van fer els antics màrtirs de l'Església durant les persecucions romanes. El nostre esperit és immortal i anirà al paradís on ens espera el veritable Déu per jutjar-nos amb la seva infinita bondat i atorgar-nos la vida eterna.

- No et fa por la mort física, mare? -va preguntar Ramon per tal de conèixer les sensacions dels grans, però sentint-se a la vegada confortat pel valor de la seva mare.

- Tinc por, però confio en la fe per superar el suplici de la foguera. Agafa't ben fort a la meua mà, ocupa la teua ment en una pregària i no sentiràs dolor. Escolta com canten els nostres germans per demostrar la seva força espiritual als boxins de la Inquisició! No ploris, fill meu... És una lluita que guanyarem ja que aquesta mateixa nit estarem davant el tron celestial.

El noi va fer un somriure i exclamà amb orgull:

- No t'amoïnïs, mare. No ploro per por de morir, sinó d'emoció perquè aviat tindrè l'oportunitat de veure Déu.

L'enigma dels càtars, del grec *Katháros* (purs), no està gens clar a hores d'ara. Constitueix un capítol inexplicable més de l'Edat Mitjana, però la seva victòria queda recollida en les paraules d'un soldat franc, qui sorprès per l'estranya escena que contemplaven els seus ulls, dels càtars cantant himnes joiosos mentre agonitzaven entre les flames, va exclamar:

- Em pregunto qui ha guanyat aquesta guerra.

Poc després de la immolació, Imbert de Salas un dels pocs supervivents de Montségur, va declarar davant les autoritats eclesiàstiques de Carcassone que el tresor càtar, el Sant Grial o Sagrat Calze que va utilitzar Jesús durant l'"Últim Sopar", custodiat per la seva comunitat, havia estat salvat la nit del sacrifici per un grup d'homes que es van despenjar per les parets del castell i les escarpades vessants de la muntanya, fugint cap a terres llunyanes durant la nit.

Actualment, l'esperit del catarisme segueix viu a Occitània en les seves cançons, contes infantils, dites populars, costums i tradicions. La resistència de Montségur simbolitza el desitg de llibertat d'un poble privat de les seves arrels. L'origen, vida i desaparició dels càtars representa, encara avui, un dels misteris més extraordinaris de la història de la humanitat.

Benedicció dels croats abans de la batalla de Muret. (Baix relleu en fusta, del segle XVI)

ALADERN

Antoni Xumet Rosselló

i

Molt sovint puc sentir encara la remor de les estrelles
corejant qualche himne que, tu i jo, escriguérem.
Tal vegada jo vaig escriure'l i tu el cantares,
i una verge maternal amparà dintre
el seu si la teva veu i la va dreçar
al cim més alt del seu reialme.
Ara, perdut com sempre,
he capgirat el paisatge de les teves sil·labes
i cognoms per concebre un rosari menys estantís,
o si vols, puc recordar-te la teva empremta
d'aquells jorns que caigueren
per a donar-nos vol. Amb les mans plenes
de pretèrits i destrals, he llevat àncores
per salpar cap aquella mar d'esperança
i escuma. Per l'amor intacte de les meves venes
i dels meus somnis d'infant, partesc cap al teu faldar.

ii

T'estim encara.
Guard entre pàgines d'un llibre
els pètals dels rosers que esfullàrem
tal dia com avui i deixàrem
dintre, en aquella tomba de paraules.
T'estimava molt més,
quan vaig començar aquell llibre
i et deia que eres tu cada petita
pedra que magnificava el temple del poema.
Però les persones,
quan han sofert molt, deixen els camins de banda
i es refugien pel dol de les clavegueres
per a ofegar el despreci que algun Déu
mal irat ha llençat sobre ells.
Surten, després, amb els bigotis llargs
i tal vegada mal agombolats. Però
en el seu rostre han desaparegut els trets de feblesa,
i tot manoll de puny closos, no volen més lluita
que la que els pugui oferir qualsevol humà
per a reparar, com si fos una aixeta
embossada, la seva ànima i descobrir
sobre la seva pell els senyals
precisos de maduresa portats del seu forçós bandeig.

iii

Les ferides
ja no em fan mal;
em fa mal
la vida

iv

No defugis del meu pensament.
Resta dintre aquest senzill bressol,
quieta, desamparada si ho vols.
Fes-ho tot alhora. Que no hi hagi
temps per empenedir-se de res,
ni d'alliberar els llavis per dir,
només, que tal cop fou un error.
Balancejat dins aquest aire
misteriós de carícies i fesomies,
troba-t'hi estranya si ho vols,
però queda't allà suspesa pel primíssim
fil dels esdeveniments de cada dia;
i pels solcs que fan els morts,
en obrir-los camí, quan retornen.

v

Seria talment un mort si dintre mi no persistís
aquesta flaire teva de salnitre i gavines
que suportàrem junts contra l'embat del temps;
d'aquelles hores que no ens pertocaren,
que visquérem contra totes les mareas
i les arrels que s'ajuntaren a l'agresta distància.
El teu aroma és el meu terrat
on deix a lloure els coloms il·lustres
de la meva infantil quimera.
Aquest terrat s'estavella sovint contra el terra
i em deixa desvalgut sota l'agre fesomia
d'un cel emplomissat i amenaçant.
Després de la tempesta surt a collir
les precàries restes que tu has deixat
pasturar per llocs on fores
sang i vena per un cos esmorteït i jove.
Un a un retornen cap a les meves mans
tots els coloms, mentre s'escapa, esplendorós
com un crepuscle, un edèn de plomes
que em deixen nues les ferides
que només el malversat temps podrà cloure.
Per entre els esbarzers cruixen
uns ossos fent tremolar el revolt.
Per entre les espines sobrevisc, tornant d'enlloc.

vi

Tot era fàcil aleshores.
 En tenir-se ningú deixa entreveure
 la seva sospitada feblesa,
 quan romanen tots dos plegats,
 com a pedres de carn compactes.
 Parles i defugen del verb
 per a tornar-se imprimir més amor a la pell.
 Quan tot s'oblida és fàcil recordar.
 Que tot hagués estat bell si algú,
 tal vegada ella o tu,
 no haguéssiu pertorbat la senzillesa
 de les vostres pregàries obreres
 i haguéssiu pretès versos mètrics i rimats.
 Sorpren llavors que s'aixequin
 grums de terra dintre la memòria
 per a recordar-te, tal vegada ella
 ho fa també, que tot fou fàcil aleshores.

vii

Et pens des d'aquest maig tèrbol,
 des d'aquest adagi voladís de papallones
 de quines ales se'm desprenen els alens.
 Sinistres bubotes els colors em pareixen,
 quan vacil·len dintre el meu silenci
 sempre fet mirall de tu.
 D'ençà que deixares el cos com a ofrena
 a la nostra distància,
 no he pogut fer més que batejar
 l'absència amb el teu nom.
 És gravada a les parets on només jo entr,
 on florirà la migranya
 si jo deix de tenir-ne cura.
 Tan ple de tu,
 que ni la solitud és solitud,
 ni les companyies són companyia.
 Tan buit de tu,
 que visc en permanent dol,
 com tots els que viuen esperant.

viii

Els dies em vénen disfressats de prostituta de luxe.
 Quan ens teníem no era, el meu, l'únic cos
 que palpaves: eren molts alhora.
 No sé des de quina incerta mar
 salpaven les teves mans tan decoroses,
 velers de carícia, ancorats tan lluny de la vorera.
 Sense adonar-me del desgavell
 et mirava dintre la nit, quan ajaguts,
 a la cambra, els teus clars i profunds
 ulls de lladre em robaven
 els instants de serenor i els fonien,
 camins enllà, en titelles de follia.
 Tots dos sabem, Anaïs, que l'únic
 que veritablement perdura és la vida.
 Dintre s'hi mesclen combinats
 els elements per a formar el devaluat
 còctel de desvaris i melangies
 que tots dos, amb el mateix vas alhora,
 vàrem tastar. Amb els llavis amargs
 deix constància, però, de les paraules:
 les besades verinoses, i de les teves ungles
 que marcaren la pueril geografia del meu ser.
 Però encara, tot i sabent-ho,
 et criden innocents, Anaïs.

ix

M'arracer rera els versos
 per a proveir-me amb un Nadal més decent.
 Farà, ja, prop d'un any
 que rememor els encontres càlids
 que ens dedicàvem, tu i jo, rera els cortinatges
 de l'horabaixa i brindàvem,
 ara ho veig, tu amb cava i jo amb desconsol.
 Torna, aquestes festes més que mai,
 a pelegrinar-me per la gorja
 l'aspre sabor del fum d'incendi,
 a habitar-me el diable cendrós
 del meu domèstic infern.
 T'estim a grapades perquè abreviaries
 el tumult en un pàrvul gest,
 i naixeres tu dintre la senzilla
 hipocresia d'aquest món, com l'única
 verge de la meva processó.

x

Així, els nostres somnis;
 lliures, turbulents,
 com una mar
 de càrritx al vent.

xi

Malversàrem temps i aire fent, potser,
 una massa hipòcrita recreació
 de l'obra vertadera de la nostra estima.
 El dilapidàrem fent massa exagerats
 els moviments i ens van poder agreujar
 el semblant amb tota la correduria de falses
 bubotes. Érem tan i tan joves,
 que tot acte pareixia insolent.
 Maldament ningú ens jutgés fòrem, tu i jo,
 els qui perpetuàrem els averanys
 que després es convertiren en retaules
 pintats amb oli de tenebres.
 Però, no tot fou en va. Aquells hipèrbolics
 i desafinats valsos serviren
 per a adonar-nos del fet que seguïrem
 bé els compassos fins que algú trencà
 aquell pentagrama vital
 dintre el qual mútuament dançàrem.
 Pels racons d'un silenci sostingut,
 et visc, penat encara, a contracor.

xii

Torn sempre agafat a tu.
 Torn per aquesta nit sinistra de sang
 i ocells. El teu silenci tingué plural,
 i les meves mans exaltats
 gestos de decadència que es rossolaven
 pel teu semblant, atrafegat de vaixells incompresos.
 Tot i el pes de creixents abrils,
 traçàrem bé l'arquitectura del nostre oblit.
 Afegírem marès a la memòria,
 clavellers espinosos a la llengua
 perquè no mudassin antigues paraules.
 Tornar sempre és un retrocés,
 però en fer-ho cap a tu i de nit,
 sent sobre els polsos la pesantor
 de la inquietud i del misteri
 d'aquesta cara teva que, com la lluna,
 s'amaga rera mocadors de fosca.
 T'estim, t'ho dic, i mentre ho faig
 em neixen pels músculs mestrals d'oblit,
 quan de sobte totes les penombres
 s'alcen clares enlairant la teva llum.

xiii

A vegades he estat content de no tenir-te.
 Me n'he adonat del que significa la llibertat
 de paraula. Abans jo hauria volgut
 condemnar-te els llavis contra els meus a perpetuïtat.
 Me n'he adonat que l'alegria canvia d'amo i no es fa
 visible, ni més vertadera, pel somriure.
 Que l'amor és aquest poema, Anaïs, al teu record,
 que em puja, síl.laba a síl.laba, pels músculs,
 pels caires obscurs de l'ànima,
 paraula a parula, per l'empenta de la sang.
 Me n'he adonat de la fredor que se sent
 quan s'apaguen els llums i un és tan sol
 que es destrempança, fins i tot, el propi cos.
 Me n'he adonat molt sovint del que és no tenir-te
 prop.

xiv

Arribàvem al claustre forçós de les nostres trobades.
 Em feies veure el significat més pregon
 de la tendresa, i com per dins un pou
 anava caient dins ella, solcant amb les mans balbes,
 inexpertes, la seva aigua foguejant d'incertesa.
 Conreàrem llavors en praderes.
 I creixien, florien esveltes llengües adolescents,
 entrellaçades, i rius, rius enormes de saliva solcàrem,
 tu i jo, tan agosarats a l'instant de cada instant
 que no ens pareixien més que petits jardins, els
 boscos
 que es cremaven, davant la caliuera que feien
 ambdós
 cossos encesos. Tot això et dec. Haver-me fet saber
 que en el moment de l'estima es pot,
 somnis inclosos, tenir-ho tot a l'abast.

xv

Com dos pastorets dins un malmenat Betlem
 recollírem dintre un paner de palla trenada,
 temps i més temps. Pensàvem de l'amor
 fer-ne un collage de deliris, una fita
 davant la qual ni el més gosat pogués passar de llis.
 De la mort, no en parlàvem, si més no
 per allunyar-la, per no sentir-la tan prop
 com la teníem en aquell futur
 que s'anava desfent com la randa.
 Vagueig encara, tu ja ets fugaç estel,
 per dintre aquest Betlemet de boires,
 minuscultat per la dèria
 de la carn en no voler-me fer
 home suficient per a retenir-te.
 Guard dintre l'armari corpori,
 dintre la calaixera de les venes,
 l'escalfor d'aquells moments
 sotmès a una lleugera vergonya.

xvi

Tenc aquest horabaixa pesada l'ossamenta
i els músculs i els polsos feixucs,
qui sap si d'escriure tant, de tan escriure't.
Al final, no serveixen les paraules per als retorns.
Serveixen per a fer-te prop,
translúcida i més viva si fossis morta.
A cada vers he sentit el regalim de llet amarga
dels teus pits, els fantasmes esburbats
que recitaren en veu alta versos per a tu.
Se m'embromen els ulls quan entenc
que la vida se'm perd pel full en blanc;
a cada esquit de tinta hi deix
un trosset del nostre jo,
uns escassos pessics d'existència.
Abans ho veia tot tan bell que em guiava
pels colors, i els sons eren tots orquestrals
i eficaçment exactes. Ara desmai
la ploma sobre aquest cementiri blanc
i guard amb angouxa tot el que t'he ofert mentre pens
amb la nul·la reciprocitat de les paraules.
Les teves foren com una tomba,
buides de tot i lleugeres com la cendra.

xvii

No m'esperis mai més rera els viaranys
del desig ni dels nards en flor.
Ja no és meu aquell sentiment tardà
que et prenia els llavis carnosos,
flàccids i de cotó, cada primavera.
Les urpes de l'oblit m'han trescat l'ànima,
i ni tan sols l'aigua beneïda dels peixos de sal
podrà avivar-me el foc de la il·lusió.
M'he perdut per les hores més fosques,
per la paraula al lluny dels llavis.
Ja no aniré mai més amb aquell vaixellet
a singlar la boira
de la teva distància, la porpra
tan densa i trista de la teva nit.
Aniré pels racons de les tombes
del teu silenci, per les clapes de marès
que deixarà l'enyor sobre la pell.
Sabràs el sentit de les més pietoses mentides,
el perquè el semen de l'amor
només cobreix a redols.
Aniré pel camí de les paraules,
per l'abisme vessant i confús, alhora,
de llefiscoses algues. No m'esperis,
però enyora'm, si et plau, al fons de tot.

xviii

Aquestes paraules que voldria dir-te
seran com un roser escloveiat i miser.
Però ni amb la paraula que fou el meu fort
puc ara avançar de cap a tu, de cap
aquest infern de llunyania que menarà
els meus versos tímids fins al desdeny.
Pensar-te per aquells caminois de tendresa
és, avui, no més que una ombra dútil i emmotllable
que se m'imposa com la vida mateixa.
Llegirem els somnis desfressats en fulles
del calendari, sabiem que el temps
-com un agre part, com un mort insomne-
no reprimia els seus dits sobre aquella
pell nostra que fou foguera tants d'horabaixes.
Podríem cavalcar, encara,
damunt les tombes de la memòria, amb els cossos
nuus i desfets en passió. Agombolar-nos
gelosos per sobre la tristor dels morts,
part damunt el paisatge enllosat de marès, tu i jo.
Però, si em floreix avui caliu dins les entranyes
és, Anaïs, perquè em nega el descuit.

xix

La història que estic contant
no és meva ni prou fer-s'hi.
És de tots dos, teva i meva. Perquè vàrem
afaiçonar-la ambdós cossos;
amb cada tendó, amb cada por, per on rajava
el ranci suor del treball mal pagat.
És nostra per tot el que comportava,
per tot el que significà i pels moments
en què ens asseguérem a una taula
i oràrem, com un eixam,
contra la feral estància dels ullals
del plor sota la nostra pell.
La història que cont, Anaïs, és tan nostra
que ens pertany tant com la pluja als hiverns,
com la malaltia als malalts.
Tot tan nostre que deixàrem constància
a cada acte de tots els misteris
i dels secrets més íntims de cadascun.
Dintre la cambra romanen encara aquelles gavines
tan blanques, picotejant l'aire del record,
i el cel tan nostre, que es fongué,
tan nostre com era, cor endins, com l'escuma.

xx

He encara de confessar-te una cosa:
t'ho diré senzillament,
o amb paraules ben planeres com ho diria
aquell mite nostre que llegirem,
que vaig recitar-te tants i més horabaixes.
Em queda un secret que vaig guardar-me.
Tu saps que els secrets posen sovint
a la pell com a ègida,
jo, si no amagar-te'l, el vaig velar
a l'alba dintre la foscuria
hissada del teu sexe per on
rossegaven els carnavals de l'infinit.
Vaig dir-t'ho sense dir-t'ho.
Ho vaig escriure tan encargoladament
que les parets semblaven esglaiades
davant l'immensitat del jeroglífic.
I és que sempre he duit
l'honestedat com a penyora,
i si no gos mitjançant paraula
és perquè aquest secret ha esdevingut
subterrani i voladís. Tan secret.
que és secret, fins i tot, per a mi mateix.

xxi

T'he submergida a tu també
dintre aquest monòleg d'amors i pèrdues.
T'he escenificada tal com fores,
no he tergiversat els medis, ni les representacions,
tot fou tal qual amb la teva imatge.
Quant a mi, dintre els àmbits reials,
no he fet més que plasmar la instantània
del meu ferm rodolar pels pendissos.
Del tot enyoradís estant, guait
sovint per la finestra, cercant l'alenada,
aquell aire que no m'empleni de sofre els pulmons,
esperant la silueta del teu deixat retorn.
Eunuc desig encara, que per les genives
em regalimi la dolçor de les besades,
buidar-me la boca d'aquesta ventrada de vòmit
que et fa quilòmetres de distància.
Requeresc les teves mans de mare,
el teu baix ventre suau com el plomatge
dels cignes vesprals i ho deman
sense cuirassa i amb plors d'infants,
que perdut pel camí
de les llàgrimes, encara et necessit.

xxii

Feia molt de temps que no sabia
la tronadissa de l'hivern. He guaitat
per la finestra i he vist un estol
de gent que corria sota els arbres
immunitzats de la tardor. Relliscaven
les gotineues per les teles dels paraigües
i he tornat a recordar les vegades
que ens mullàrem els cabells, que ploràrem
dintre la pluja tanta alegria,
quan ja sabíem que allò, que tanta joia,
no podia ser ni tan reial ni tan duradora.
En apropar-me als vidres s'ha clivellat
la quietud i m'ha envaït un odi mansuet,
una pena forta com el ramatge d'olivera.
Tothom i ningú, en aquell carrer desert
d'imatges. Només la meva ombra,
pelegrina, amb l'arbre estellat
del fracàs a la mirada.

xxiii

Ja me'n vaig, Anaïs.
Me'n vaig pel fred adéu de les tombes,
pels camins que guard dintre les butxaques.
Me'n vaig, orfe de les teves besades,
a conquistar la tristor a algú,
si encara queden cors compassius.
Me'n vaig sense dir res,
perquè res he dit. Tot aquest pensar-te,
tot aquest aplec de lletanies,
no servirà per res més que pel teu somris.
Si qualche dia ho llegeixes,
tanca els llavis, que no s'enlairi la flaire
pietosa d'aquests mots
i et festegin les dents corcades,
els espais balmats de les genives.
Amb un adéu silenciós de passes i paraules,
ja sóc lluny, tal que una ombra esborifada
en el llidar del pensament,
un punt de llunyania com un primer vers.
Sense dir res sabem, tu i jo, que tranuïtes
dins el poema i somrius confiada
que t'escric amb un pols malaltís.
Tan sols vull fer-te saber, sense dir res,
que un dia somriuràs, altiva com sempre,
per uns versos d'amor, molt tendres,
i que mai més ja no seran per tu.

xxiv

Abans me n'he anat jo, ara se'n va el poema.
Aquest poema somnolent, dedicat encara a tu, Anaïs,
a les vegades que corregerem amb els peus nus
sobre l'arena de la nostra estança,
aquella que ens empassàrem tot just començar.
Aquest poema marmori, feixuc d'enyorança
t'he ofert, i romandrà per a sempre més
com un ritu per la meua pell, serà un sant Sacrament
davant el qual em senyaré amb aigua de pluja,
on m'agenollaré davant l'altar
del teu record. Gràcies per haver signat
aquest xec en blanc on he posat les quantitats,
per haver-me donat tanta intensitat,
d'alegria i sofriment, com amplitud
i marges. Només ha estat un intent
d'algú que ja ha perdut. Una ària senzilla,
ni de tacó alt ni de castell, d'algú que no va
ser, res més, que una ombra escolpida sobre la fusta.
Se'n va el poema i tu, l'única que quedaves
expectant, te'n vas també, enmig d'un immens
brogit de somnis, com per alleugerir-me
la malaltia de les temples. Acab aquest rèquiem
donant per conclús el passat
i deixant desert el futur. Tot quedarà com abans,
en la incertesa del present, com quan vaig començar
a escriure't aquest poema sense cos.
S'acala la cerimònia, mes perllong aquesta fi
emmotllant les paraules per a fer-te saber,
que aquell infant que passejares s'ha fet home
i ho ha disposat tot, sembrant crisantems
al blau dels seus ulls, per morir com cal.

ja n'hi ha prou, de passar fam

per Pere Bru Serrano i Darder

Avui vos faré presents,
 naturals, tres personatges:
 tots portant bons arrambatges
 i amb cara de nins contents.
 Es primer, té bones dents;
 es segon, un bon barram;
 no li agrada passar fam
 mal mengi pebres coents.
 Si hi parau un poc d'esment,
 sa tercera em té confús:
 podeu estar ben segurs
 que no surt de cap convent.
 Vet aquí tot es valdeu
 que cadascú mos enfloca:
 just ous covats per sa lloca
 que viu pes Puig de Sineu!
 A mi, per mascle me tenen,
 només m'agrada sa fruita
 hi pos ets ous a sa truita
 i ses dones en berenen.
 No festeja sa viola
 ni festegen guitarrons
 si no moc es galindons
 per veure qui me'ls consola.
 Sense forqueta i menjant,
 ara vos ensenyaré
 tot allò que jo puc fer
 mentre tir cap a davant.
 Jo cerc pomes mallorquines,
 cerc patates catalanes
 o ses figues valencianes:
 Quines menjues tan fines!
 Tan fines i saboroses,
 tan sedoses i poncelles,
 tan ruboroses i belles
 sobre garriques flairoses.
 Si en trob en es figueral,
 davall de sa patatera
 o són fruites de pomera,
 per totes tenc bon queixal.
 M'agrada tenir bon ull
 per sa menjua coenta,
 tenc un pebre que rebenta
 i que vol fer molt de trui.
 Ses gambes i ses copinyes
 renten ses cares funestes;
 compartides, fan xalestes
 ses alcoves i ses vinyes.

Es llits fan talabastaix.
 munten un ball ben vitenc;
 tanta bulla i no comprenc
 qui veu tords volant tan baix.
 Menjam carn sense mesura,
 mengem peix que és molt més sa
 i, si pot ser, bacallà:
 mal que hi deixem sa freixura!
 I si hi trobam campanar,
 corrensos a s'oculista!,
 ara, qui en sigui un artista,
 crec que s'hi pot arriscar.
 Qui comparteix sa canal
 amb tot s'espai i no hi frissa,
 ni li tornarà estantissa
 ni li farà gens de mal.
 I a mi, que som sa femella,
 no m'ha de retre ningú:
 si en vull reblanir qualcú,
 pes manec hi tenc sa pella.
 Jo voldria bon forner
 que m'encengués es carbó,
 que fos destre amb so burjó,
 i més mogut que un vesprer.
 Bon jornal, per ell tendré
 que no l'acaba amb un dia.
 A punt de pastora mia
 li oferesc un bon braguer,
 botonada a mig desfer
 i en es parrús, s'alegria.
 Si em mostra bona fitora
 i la vol fer navegar,
 sigui amb s'avenc o amb sa mà,
 prest la hi prendré de penyora.
 Perquè em diu sa meva estora
 que vol ser camp eixermat.
 Un aucell enravenat
 m'he cansada de cercar
 i no se m'escaparà
 fins que no l'hagi plomat!
 I si qualcú vos hi manca
 i no el trobau a sa llista,
 no vos canseu més sa vista,
 aquest menú no se tanca.
 Si voleu paraula franca,
 per un cas el deix obert.
 Un glosador no se perd
 si a sa cuina li feis lloc:
 un vi devora des foc
 i fareu un bon encert.